

VED'AVA | Makar Evsejev. Ėrzän jovkst

Ėršät ajšt atät babat kavonest. Atän babaň aras a ėjkakšost, a kakšost. Tuš atäs viřga jakamo. Jakaš son kolmo ieť dy syrgas kudov.

Jutaš, jutaš — sas simezě. Komas veťs dy karmaš simme. Ved'ava kundyze sakalodo dy a noldy ėšnėnzě. Atäs karmaš tenzě ėnaldomo:

„Noldamak! — meri, — kartso uli paro ajgorom, makssa tenť!”

Ved'avas meri: „A ėřavi ajgorot! Altyk, mezde a sodat — noldatan!”

Atäs meri: „Noldamak! piresě uli paro odonijam — makssa tenť!”

— A ėřavi odonijat! Altyk, mezde a sodat, noldatan!

— Viřsě uliť sisem neške-pireň, seh paro pirenť makssa tenť. Noldamak!

— A ėřavi neške pireť, altyk mezde a sodat. Noldatan!

Atäs arces i meri: „Ulezě ino tenť, mezde mon a sodan!”

Ved'avas noldyze. Atäs tuš kudov.

Pačkoć orta lanks — čijs karšozonzo kolmo iesě cörazo, povodevs kiřgazonzo dy meri: „Ėh, tetäj! koda mon učan ėšnėňť! Mejš kuvat ėziť sa?”

Atäs karmaš avardeme dy meri: „Ėh, cöram! ėřgedmas ėřgediť ėzėzėň dy moň marto ėricä a ulät, — mon ved'avaneň altyteň!”

Cöryneš meri: „Altymek, altymek! mon a pelän!”

Ėřiť-aštyť kolmonest. Cöras uš pokšto kajš. Son i meri tetänstėň: „Tetäj, bavlavamak, mon ved'avaneň tujan!”

Tetäs baslavize, prostäs martonzo i cöras tuš.

Jutaš, jutaš — pačkoć jaga-babaň kudos. Sovaš kudosteň i meri: „Sük! sük! babakaj!”

— Sük avoleť meřderäj, veť suskovleteň, kavš nilevleteň! — Mesť tija jakat?

— Tetäm altymem ved-avaneń — molän sonenzě!

— Oh, cöram! ton avol' ved-avaneń molät, — ton molät moń leläneń, — son simmestě tetät sakalodo kundakšnyze — sonenzě tetät altyńzeť. Azö sede tov — toso ěri moń patäm. Son sede lamo sody. Son tonavttanzat, koda teems.

Cöraś liś jaga-baban' kectě i tuś tago jutamo. Jutaś, jutaś — muś omboce jaga-baban' kudo. Sovaś ěžěžěnzě i meri: „Sük, sük, babakaj!”

— Sük avoleť meřderäj, veť suskovleteń, kavst' nilevleteń! — Meť tija jakat?

— Tetäm leläteń altymem, molän tenzě cöraks!

— Ěh, cöram! a ěřavat ton sonzě kecě! Azö sede vasov. Musak pokš patänok. Son sede lamo sody, son tonavttanzat, koda teems.

Liś cöraś jaga-baban' kectě, tuś tago jutamo.

Jutaś, jutaś, muś kolmoce jaga-baban' kudo. Sovaś kudosteń i meri: „Sük, sük, babakaj!”

— Sük avoleť meřderäj — veť suskovleteń, kavst' nilevleteń! — Meť tija jakat?

— Tetäm altymem ton' leläteń cöraks. Molän tenzě ěřamo!

— Ěh, cöram! a ěřavat ton leläń kecě: sonzě kardazonzo peřka nileńgemeń kolija stävtož — vesemeń präso lomań präť peznavtož — vejkeń präso ansäk araś — sezě ton' präť peznavcazo!

Cöraś karmaś avardeme. Jaga-babaś meri: „Il' avart', cöram! Mon tonavttan — meť teems: azö, testě avol' vasolo uli ěřke. Kekšt' se ěřkent' čires nudej-pulos i ašteť. Livtiť kolmo jaksärk. Ne moń leläń tejterenzě. Valgiť ěřke čiresteń, teeviť tejteřks, kajsesyž rucäst-panarost i karmiť ěkšeleme. Ton list' nudej pocto, saiť viška tejterst' rucänzo-panaronzo i mekev kekšt'. Koda ěkšeleviť, kavtoťne orčit' dy tuiť livtäž, a viškineś kadovi panaron' vešne. Koda meri son: „Ki sainze rucän-panaron, tuiť. Ulińderäj son od cöra — ulezě moneń miřdeks,” ton list' i maksyť tenzě rucänzo-panaronzo.”

Cöraś tuś. Muize se ěřkent' i kekšš nudej-bulos. Ansäk kekševś — vany — livtiť kolmo jaksärk. Libor... valksť ěřkent' čires i teevst' mazy tejteřks. Kajsiz' rucäst-panarost i karmaś ěkšeleme. Cöraś liś nudej-bulosto, saińze viška tejterent' rucänzo-panaronzo i mekev kekšš marost. Tejterťne ěkšelevst' i list' vectěnt'. Kavto pokštně orčliž panarost i tuś livtäž. A viškineś kadovś štapo. Son meri: „Ki saińze panaron — tuiť: ulińderäj son

syre lomań — ulezě moneń tetäks; ulińderäj ava lomań — ulezě teń avaks; ulińderäj tejter lomań — ulezě teń patäks; ulińderäj od cöra — ulezě teń mifdeks!”

Koda istä merś, cöraś liś nudej-bulosto i maksyńze panaronzo. Orčaś tejterś i tust kavonest tejterś kudos. Tejterś simdize, andyze cöranť i meri tenzě: „Nej azö tetäneń, vešť kectěnzě tev. Son karmi ěsněť andomo, simdeme — ilä jarca-simť; mert: mon syn tezě avol jarcamo, simme — robutamo”.

Cöraś molś i meri: „Sük, sük, pokštäj! Mon syn tenť robutamo, kodamo tev teń maksat?”

Atáš meri: „Ladna koli syť, jakamo tarka ěziť tejť. — Mon uš kučiksěliń kisěť! A jarcat li mezdejak — čej pekeť vačś!”

Cöraś meri: „Mon syn avol jarcamo-simme — robutamo, — tuka teń tev!”

Atáš meri: „Molodec! Nej tevem araś. Sak čokšně, jovtan tenť tev!”

Cöraś velävc i tuś tejterenť kudos. Koda čizě čopotec, molś atästeń teveń kevsteme.

— Tuka, pokštäj, tev!

— Maksan! — meri atáš: — uli moń komś desätina virem, azö se virenť valśkes korönom targik, sokik, izyk, vitť tovzüro, tovzüroś kenerezě, nuik, pivsyk, jažavtyk, kšeks panik, kaštoc kajsik, valśke tarksik, sipť ve kše-kočom i prä pezěń putyk. Kše činesteń mon syrgozezan!

Cöraś velävc i tuś tejterenť kudos. Sonś kuva moli avardı. Tejterś meri: „Mejš avardıť?”

— Tetät velť pokš tev maks. Son moneń znärdo-jak a teevi!

— Kodamo?

— Uli komś desätina vířzě. Se virenť valśkes korönom targams, modanť sokams, izams, tovzüro videms, tovzüroś kenerezě, nuems, pivsěms, jažavtoms, kšeks panems, kaštoc kajsems, valśke tarksems, ve kše-kočom sindems i prä pezěnzě putoms. Kše činesteń son syrgozezě!

Tejterś meri: „Ilä melävt, mať, udok valśkes. Te tevś moń!”

Cöraś mać.

Koda suńdeřgać, liss tejteřs kustima pes, targize ašo pacänzo, kolmo jonov avuldaš
ěsněnzě i meri: „Tetän urenzě, vardonzo! sado moneń pomoces!”

Promst peřkanzo vidima nevidima lomať. Tejteřs meri tenst: „Tetän uli komś desätina
virezě; azödo se vireń targink korönom, modanť sokink, izynk, tovžürodo vidink,
tovžüroś kenerezě, nuink, pivsynk, jažavtynk, kšeks panink valśkes, tarksink, a ve kše
tosk kaštomosteń kadodo!”

Valśke stäs cöraś. Tejteřs meri tenzě: „Azö, kaštoc kadovś ve kše, targik, sińdik šačk dy
tetän prä pes putyk!”

Cöraś moľś, targize kšent kaštocto, sińdize šačk i atänť prä pes putyze.

Atäs syrgojś, kolmo rast kše činesteń kešnäs i meri: „Vot tak molodec, cöram! Mon
mudrönojan-mudrönojan, a ton sede-jak mudrönojat! Azö mať, čokšněś tenť tev a uli.
Čokšně sak oštö ve tev maksan!”

Cöraś velävc i tuś tejteřsť kudos. Tejteřs andyze, simdize i ojmseme mactize. Koda
čopotec čizě, tejteřs meri: „Stäk, azö tetäneń teveń kevsteme!”

Cöraś moľś atästeń dy meri: „Tuka, pokštäj, tev!”

— Maksan! — meri atäs: — azö venzě pačk ěsiń krilcä pestě ěsiń cerkuvas tejť kšnyń
sěđ. Sědenť kavto peľga ulest sadumať čvvt. Valśkes sadumaťtne kenerest. Ěřva čvvt
präso morast säkoj ticat-narmuť. Valśkes pečk šačk kolmo sadumať i prä pezěń putyť.
Umať činesteń mon syrgozezan! Te a teevińderäj tenť — präť keräsa!

Cöraś velävc i tuś tejterentť kudos. Sonś kuva moli — avardı.

— Mejš avardıť? — kevksni tejteřsť.

— Tetät veľť pokš tev maks. A teevińderäj — meri — präť keräsa!

— Kodamo tenť maks teventť?

— Vana kodamo: venzě pačk ěsinzě kustima pestě, ěsinzě ceřkuvas kšniń sëđ karmavś
tejme. Sědenť kavto peľga sadumať čvvt ulest. Sadumaťtne valśkes kenerest. Čvvtneń
präso säkoj ticat-narmuť morast. Valśke kolmo sadumať pečkems i tetät prä pes putoms.
Sadumať činesteń son syrgozezě.

Tejteřs meri: „Ilä melävt, mať, udok valśkes: te tevs moń!”

Suńdírgač. Tejteřs liš kustima lanks. Avoldaš kolmo rast ašo pacāsonzo dy meri: „Tetāń urenzě, vardonzo, sado moneń pomoces!”

Promst peřkanzo vidima-nevidima lomať i meri: „Mejš teřdimiz!”

— Robuta uli! — meri tejteřs: — aźdo, venzě pačk tetāń kustima pestě tetāń cefkuvasteń teede kšniń sěd. Kavto peřganzo putodo sadumať čuvt. Valškes kenerest sadumať. Čuvtněń přaso sākoj narmuť morast!

Valške stāvtyze cōranť i meri tenzě:

— Azö, sesť kolmo sadumať, pečkíř šačk i putyť tetāń přa pes, tońs mekev sak moneń.

Cōraš tejš, koda tenzě meřs tejteřs. Tejteřs maks tenzě molotka i přavtomo šske i meri tenzě: „Azö, tetāń kustima pesě uli varā, se varāsteń čavt te šskesěńť, — tetām syrgozi!”

Syrgojš atās, kolmo rast kešnās sadumať činesteń i meri: „Nu, molodec, cōram! azö nej čokšněš ojmsek. Čokšně sak, oštö ve tev maksan tenť.”

Čopoteć čizě. Tejteřs stāvtyze i meri: „Azö tetāneń, kevsť tev!”

Moľs cōraš i meri: „Tuka, pokštāj, tev!”

— Maksan! — meri: — Maksan! karco uli sisem iesě ajgorom, azö tonavtyk laste artneme!

Cōraš velāvé i tuš tejteřsteń. Kuva juty mory.

Tejteřs kevstize: „Mejš mik morat?”

— Tetāt pek šoždyne tevsť maks, seks moran!

— Mezeń tev tenť maks?

— Karco uli sisem iesě ajgorzo — seń laste artneme tonavtoma meřs!

— Ěh, durak, — meri tejteřs: — te samoj staka tevs. Tetām sońs přranzo ajgorks tejsazo i pekstasazo sisem kšyn kenkš ěkšes. Azö sede kurok teevť sisem pondoń molotka, dy sisem kšniń ilövt, paryneť ulest. Moľs ajgorst tonavca, — tonť son sěvdānzat!”

Cöraś teevć siseń pondoń molutka i siseń kšniń ilövt. Tejteřś avoldaś pacāsonzo i teevś cōraks. Sainze molotkant, ilövtneń i mołś kardońt ikelev. Vačkoć siseń pondoń molotkasonť, ve kenkšeś jažavś, a kotońneń sońś ajgorś poctont jažińze i liś karctont. Tejteřś kundyzė, pancos i ozaś laste langozonzo. Kepetecť kavonest menel jožos. Tejteřś siseń pondoń molutkasonť mašty i mašty ajgoront prä langa. Siześ ajgorś, valks mastorov. Tejteřś sülmize palmańc dy davaj ešněnzě kšniń ilövtneś kerāmo. Kerās, kerās — ilövtneś-jak vese majšt. Ilöv peńneń ećinze ajgorś sudo varās i karc tarkazonzo pekstyze. Saś kudov i meri cōranteń: „Azö tetāneń, kevś oštö tev.”

Cöraś mołś atāsteń i meri: „Pokštāj, tuka tev!”

Atās madež kařlankso — sěredi. Son meri cōrasteń: „Tev tenť bolše a uli. Vandy sado viška tejtereń maro — venčatadyž, — tyń vejsě robotatado sonzě marto.”

Cöraś velāvć i tuś tejtereń kudos. Opeť, kuva juty, mory, — ni tenzě maksyť!

Tejteřś kevstize: „Ton mejś tago morat?”

— Mejś a moran, valške tetāt venčasamiž!

— Avoľ venčamo — valške tetām kavonek přanok kerāsyzė. Adā sede kurok orgoťānok!

Tejteřś selks ve selge ežem přäs, omboce selge selks kudo kunškas, kolmoce selge selks kenkš porovt lanks. Pekstyž kudost klöckas dy orgoť kavonest.

Valške stās atās i meri: „Aždo teřdink cōranť viška tejtereń maro venčamo!”

Mołś kenkš udalov i meri: „Adādo, tetānk teřdidiž venčamo!”
Ežem přaso selgeś pškać tenst: „Oštö ansäk stātanok udomsto!”

Mołś atāsteń i meri: „Ansäk stiť oštö udomsto!”

Alamos aštež, atās tago kučińze: „Aždo, teřdink venčamo, nej uš kenefć čej!”

Kijaks kunčkaso selgeś pškać karšost: „Orčatanok dy moľdānok!”

Mołś atāsteń i meri: „Orčiť dy syť!”

Atās tago učoś alamos i meri: „Aždo, merede tenst, sede kurok sast!”

Kenkš porovt lankso selgeś pškać karšost: „Sovado, miń anoktanok!”

Panžiz kenkšest — kijak aras — čavo kudoš. Jovtasť atasteň.

Atas meri: „Azdo nejke melgast panme. Meze ki lanksto a mujdado — tuink moneň!”

Tust melgast panme.

A coras tejtest martto čiiť i čiiť kudov.

Tejtest meri corasteň: „Mat modast lanks, kulconek, a marat-li mezejak?”

Coras mac, kulsones i mezejak ez marak!

Mac soňs tejtest, kulcones i meri: „Melganok panit, kurok us sasasamiz. Mon velavtan syre skalks, ton syre-syre pastuhoks. Karmit esnet kevstneme — ezit nej li jutamodo corat-tejtest, mert: nein — jutast, koda te skalš osto ien vaz ulnes, a mon ansak sisemelť ien, sestě jutast vaksanak od cora dy od tejtest. Mejle kevstadyz: umok a umok vanat tesě? Ton mert: sado ie uli, koda vanan.” I teevs tejtest syre skalks, coras syre-syre pastuhoks. Skalš jarcy lugado, pastuhš asti vaksnezě — odižanzo lyndat i nolgozo čudi.

Pačkoť vaksozost melgast panicatne i kevstiz pastuhš: „Est juta-li vaksat od cora dy od tejtest?”

— Jutast! — meri pastuhš: — koda te skalš ulnes ve iesě vaz, a mon ansak sisemelť ien.

— Umok ton vanat tesě te skalš esne?

— Sado ie uli, koda vanan!

— Nu, minek ansak isak orgoť! — mersť melgast panicatne i murdasť mekev kudov.

Tejtest i coras velavť mekev lomaňks i tago tust čieme.

Sasť kučozetne atasteň i merit: „Eznek mujť, mukšnynek ansak ve syre skal, — syre-syre pastuh vany esnezě — odižanzo lyndat i nolgozo čudi!

Miň kevstlinek pastuhš: est jutak-li vaksanzo od cora dy od tejtest. Son mersť jutast, koda te skalš ulnes ve iesě vaz, a mon ansak sisemelť ien, son skalš esne vany us sado ie.”

Atas meri: „Eh, durakt, durakt! Neť samoj syn ulnesť, — skalš tejterem ulnes, pastuhš — coras. Azdo nejke tago melgast panme i meze mujdado ki lankstonť — tuink moneň!”

Syn tago tust.

Tejtest meri corasteň: „Mat, kulconek, — a marat-li mezejak!”

Cöraś mać, kulsones i meri: „Mezejak a marävi.” Tejteřs meri: „Nu-ka mońs madän, kulsonän.”

Mać i meri: „Tago paniť meľganok, avoľ vasolot uř, — nejke sasasamiž. Mon tejsa přäm tařto cerkuvaks, tonť tejdän syre popoks. Kevsttädyžderäj meľganok panicätne: eřť juta-li tija od cöra dy od tejteř, ton meřť: jutasť, koda ne cerkuvatneń mon ansäk stroileń ořtö, mon koda služan tesě kavto sätt ie uř uli.”

Paćkoć panicätne. Sovasť cerkuvasteń — cerkuvas čavo, — služi eřnėnzě ansäk ve syre-syre pop: tařto kotöľ kadilazo, levšeń kařkske vedmežě. Panicätne kevstiž: „Eřť juta-li tija od cöra dy od tejteř?”

— Jutasť, — meri pops, — koda mon ne cerkuvatnesě ansäk stroileń ořtö!

— Umok ton služat ne cerkuvatnesě?

— Kavto sätt ie uli, koda služan!

Panicätne velävst mekev i tusť kudov. Tejteřs i cöraś velävst mekev lomańks i tusť tago čieme.

Atäs kevstni panicätnesě: „Ja, mukřnyde mezejak?”

Syń meriť: „Mukřnynek ansäk ve kalado boka cerkuva — eřnėnzě služi syre-syre pop. Kevstńinek popsť — eřť juta-li vakskanzo od cöra dy od tejteř. Son meřs: jutasť, koda ne cerkuvatnesě son stroiľ ořtö, a son cerkuvatnesě kavto sätt ie uli, koda služi.”

Atäs meri: „Eřh, durakt, durakt! Ne samoj syń ulneřť, — cerkuvas — tejteřem, pop — cöraś.

Tynk lanks nať a meřť kemmeks, — molän mońs kundasyń!” Stäs i varmaks tuř meľgast.

Tejteřs meri cöraстеń: „Mať, kulconek, a marät-li mezejak!”

Cöraś mać, kulcones i meri: „Mezejak a marävi!”

— Nu-ka mońs madän! — meri tejteřs.

Mać, stäs i meri: „Tetäm sońs meľganok pani — nejke kundasamiž. Tonť tejdän eřkeks, mońs velävtan kit-kalks.”

Teize cöranť eřkeks, sońs velävć kit-kalks.

Pačkoć tetáš, kirnävć vecteń i teevś čšukaks i davaj kit-kalonť mełga pańceme. Ansäk kundamo, kit-kalś stävcyńze sardonzo i a nilevi tenzě. Panceś, panceś — siześ i meri tejteřsteń: „Ulť siseń ieť sukaks!” Sońś velävć mekev i tuś kudov. Ěřkeś velävć mekev cōraks, kaloś — sukaks, i tuś kavonest tago jutamo.

Pačkocť cōranť vele pes. Sukaś meri: „Ton azō kudov, mon tesk kaduvan. Moń tetäm südymem siseń ieť kiskaks jakamo, no mon siseń čide mejle mekev tejteřks velävtan, — molän siseń čide mejle tynk kudov i venčatanok. Ansäk vana meze teńť merän: molät ton kudov, — toso uliť tońť kavto sazorot. Vesemeń palci, vese palci kudoso semijant, viška sazorot iläk pala, — sonzě palasakderäj — moń stuvcamak!”

Cōraś tuś kudov, sukaś kadovś vele pes.

Saś cōraś kudov. Vese raduvasť ěžěnzě. Son vesemeń palcinze, vesemeń palcinze, ěsse palak ansäk viška sazoronzo. Viška sazorśť mełs aparō saize, karmaś avafđeme dy meri: „Mejš, leläj, moń ěžmek pala, mezeń aparont mon teń teńť?” Lelästeń žal marävś sazorś. Son arsi ěś pačkanzo: „Ara stuvca mon ladáž nim, — palasa sazorum.” Saize dy palyze. Kodak palyze — vese stuvtyńze meś pränzo langa jutast; stuvtyze ěštenzě ladáž tejteřśť-kak, kona marto atäst kectě orgoć. Tetätne-avaťne arcest sonzě urvakstomo. Ladäst tenzě tejteř i samodo mejle sisemece čistěńť tejšť svadba. Ozavtyž odiřvatneń-sodamotońeń ězem-präs i karmast simme-jarcamo. Cōranť marto saž tejteřś velävć gulćaks, livtáš cōranť kardajs, valćs liśma unävt präs i teevś mekev mazy tejteřks.

Mołś cōranť pokś sazorozo vedeń kandomo. Komaś liśmasteń vedeń amoldämsto, neize tosto tejteřśť suleenzě i meri ěś pačkanzo: „Kodamo mon mazyjan, dy parojan, dy karman vedeń kandomo.” Kainze vedratneń i tuś kudov veđteme.

Kudosont kevstiz: „Ja, mejś ěziť kant veđť?” Tejteřś meri: „Mazyjan, parojan dy karman vedeń kandomo!”

Mołś vedeń kandomo viška sazorś. Sejak varčtaś liśmasteń, neize tejteřśť suleenzě i meri: „Mazyjan, parojan dy karman vedeń kandomo!” Kainze vedranzo i tuś kudov sejak veđteme.

Kudosont kevstiz: „Ja, ton mejś ěziť kant veđť?”

Sazorś meri: „Mazyjan, parojan dy karman vedeń kandomo!”

Mołś sońś cōraś vedeń kandomo. Varčtaś liśmasteń, neize tejteřśť suleenzě i sodyze. Tejteřś valćs liśma unävt prästont, kundast keťte-kec cōranť marto i sovasť kudov. Kudosont panize ězem-prästo odiřvanzo, ozavtyze vaksozonzo sonsinzě marto saž tejteřśť i karmast guläjamo. Mon-gak toso ulñiń. Vinado-pijado simiń.

*Makar Evsejev. Ėrzän jovkst // Purnyže M.E. Evsejev — Moskva: SSSR-ěň
Narotněň centralnoj izdatelstvaš, 1928*

